

KURIER LITEWSKI

w WILNIE dnia 1. Kwietnia V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG VS. d. 21 Marca. Dalsze czynności wojenne w Szwedzkiej Finlandyi. D. 16 lutego Dywizya 21 szła do Mentsele i Chalspis, 17 do Borgnes. GM. Tuczkw zaiął wieś Hentel, straż jego przednia była w Laskoski, z kąd wysyłano podiaždy do Sibbo, Borgnes, Al-liarwi; inne zaś woyska zostały w dawném roz-łożeniu, prócz kommandy z Borgo posłaney do Kulla. GL. X. Bagration donosił, że GM. Mul-ler pełniąc rozkaz d. 14 ruszył ze wsi Arcio, i zbliżywszy się do Orimatilo atakował tam będące 4 bataliony piechoty i szwadron jazdy nieprzy-iacielskiej; chociaż silnie następowały woyska Rossyiskie, Szwedzi iednak trzymali się miejsca uporczywie, a zaiowszy domy i drugie budowle z okien dawali gęsto ognia, co trwało do świtu. Taki odpor przy natężonym mrozie zapalił naszych żołnierzy tak dalece, iż wtargnowszy do wioski, w izbach gdzie bronił się nieprzyjaciel, bili na niego bagnetem, przez co iakoteż dzielną czyn-ność artylleryi przymuszono nakoniec przeciwni-ków do śpiesznego odwrotu gościńcem Tawasthus; wysłany za ustępującemi GM. Muller z kozaka-mi 5 wiorst ich gonił. W tej rozprawie poległ u nas Porucznik Geboner, 5 żołnierzy, raniono 27, obłąkanych 6 Szwedzi utracili w zabitych na miejscu 60, ciężko ranionych mieli 4, innych więcej 50 iak powiadają mieszkańce uwieźli; poy-maliśmy 2 ieńców. Wkroczywszy do Orimatilo znaleźli Rossyanie mąki i żyta 50 czetwerci; te-go magazynu ponieważ zabrać nie można było, zostawiony na miejscu pod dozorem Pastora.

Podpółkownik Kulniew z wydziałem Grodzień-skiego półku huzarów wysłany z Arcio przez Ke-ikal i Kunwando do Niuby, wten czas gdy ru-szał GM. Muller, przechodząc wieś Kunwando poy-mał Szwedzkiego Kaprala; gdy zaś wchodził do Niuby, stojąca tam jeszcze straż tylna nieprzy-iacioli cofnęła się do Wilachtis. Występując z Arcio Muller zabrał 500 chlebów które tam Szwedzi zostawili, i rozdał na wyżywienie obywatelów przybywających z transportami. U Barona Stac-kelberga znaleziono Szwedzkiego Kapitana, ten ponieważ ciężko był chory, został na miejscu da-wszy na piśmie słowo. D. 15 ta dywizya z Ori-matilo pociągnęła do wsi Lemele, z kąd iej kaza-no wysłać do Jarwenke podiaždy, iakoteż ku Ni-uby i Lachtis, d. 16 szła do Karpaskola, wysyła-jąc straż ku Niuby Koskis, Cholowa, i Kerkola.

D. 17 Dywizya 17 ruszając z Chalkis zaięła wieś Ochkois, przeszła Wiakoski, Andersbel, Nor-dwekoski, Sudwekorski, Sibbo, inne woyska miały odpoczynek w dawnych stanowiskach. Główna kwatera znajdowała się jeszcze w Borgo. Tegoż

d. GM. Muller wyszedłszy z Korpikiula do Oke-raps zmierzał. Wygodne tej wsi położenie roz-rzuconey na 3 wiorsty było zajęte od Szwedów, którzy się w niej znajdowali w przewyższającej liczbie. Gdy Półkownik Erikson podstąpił do nich na czele straży przedniej, z obu stron zaczęto dawać ognia. GM. Muller zbliżywszy się z resz-tą piechoty, i straż przednią zmocniwszy dwie części pomienioney wioski oczyścił bagnetem. Wal-ka trwała od godziny 4 z południa do północy; nieprzyjaciel ieszcze trzymał się uporczywie w dwóch folwarkach, lecz nakoniec został z nich wyparty. Tegoż czasu Podpółkownik Kulniew po-słany do Lachtis, wygnał z tamtąd Szwedów, któ-rzy do wsi Kangantaka pociągnęli. Strata ich 58 ludzi zabitych, 40 ranionych, których za świa-dectwem mieszkańców uwieźli wszystkich. Za-braliśmy w niewolę ciężko ranionego Maiora pie-choty Tawasthus Essena, Officyerów 4, żołnierzy 11. Z Rossyiskiej strony poległo 4 żołnierzy; ranieni Szeł 26 półku strzelców Półkownik Eri-kson, Podpółkownik Karpeńkow, Maiorowie Łatu-chin, Koszelew, Podporucznik Łopatin, Chorąży Borodawkin, żołnierzy 52, 5 koni; obłąkanych 5 ludzi. GM. wychwala Półkownika Eriksona który nie zważając na odniesioną ranę przez cały czas bitwy nie ustąpił z miejsca swego, i czynił roz-tropne urządzenia. GM. Muller dał znamienite świadectwo innym Officyerom tego półku, któ-rzy się dystyngwowali walecznością i ochotą.

GM. Sazonow d. 17 znajdował się w Ment-siol, GM. Szepielew w Ochkois. Po odebraniem doniesieniu, że nieprzyjaciel opuściwszy Helsing-fors całą potęgę zgromadza do Tawasthus, dał całej armii rozkaz, ażeby okrywając z daleka Hel-singfors całe siły Rossyiskie zmierzały do Tawast-hus, gdzie mieliśmy uderzyć na Szwedów d. 25. Główną kwaterę przeniesiono do Sibbo. D. 18 Rossyanie z miejsca ruszyli, to jest dywizya 17 z Borgnes do Tusby, straż przednią posuwając do Tawasbeli. GM. Orłow Denisow stanął w Marien-dal, kolumna w Sibbo; inny wydział z kozaków i strzelców złożony pod kommandą Półkownika Weidemeier w Obtersundem. Dywizya 21 zosta-ła w dawniejszém stanowisku. Wieczorem d. 17 wiadomość odebrano, iż nieprzyjaciel miał znaczną siłę w Helsingfors; przetoż postanowiono naprzód Szwedów z tego miasta wyprzeć, ażeby już nie mogli sił Rossyiskich rozrywać, i prze-szkadzać zamiarowi naszemu w Tawasthus; do tego dzieła przeznaczony d. 18.

D. 18. GM. Tuczkw zaiął drogę prowadzą-cą do Abo, ażeby z tej strony komunikacyą wszelką z miastem przecięta była. GM. Botoz-

din z Sibbo ciągnął drogą do Borgo; obydwaj i Półkownik Weidemeier zalecenie mieli w iedney chwili wszyscy pokazać się przed miastem. GM. Denisow z leib kozakami i strzelcami straż przednią trzymając nappierwszy od wsi Haksbel zbliżył się do miasta i znalazł nieprzyjaciół w szyku stojących; dwie kolumny mieli, z których każda po 500 ludzi liczyła. Szwedzi natychmiast zaczęli ustępować, iak tylko postrzegli obrót Półkownika Weidemeier, który idąc dla przerznięcia drogi od Sweaborgu zmocniony został dywizją Kozaków. Dopiero G. Denisow ażeby nieprzyjaciół stać i utrzymywać się nie mógł pod zasłoną ognia dział swoich, nie zważając na tęgi ogień ręczney broni którym iego witano, atakował z Kozakami i dragonią półku Finlandzkiego, sprawił zamieszanie, więcej 100 Szwedów trupem położył, poymał 124, inni w naywiększym nieporządku ratowali się ucieczką; z Rossyiskiey strony ieden tylko raniony kozak i kilka koni. W tém zdarzeniu odebraliśmy u nieprzyjaciela 63 funtowych armat, które po wielu wystrzałach zostawione były na boiowisku nabite. Takim sposobem po rozgromieniu Szwedów nasze woyska opanowały miasto Helsingfors, gdzie znaleźliśmy w lazarecie żołnierzy 90, wiele amunicyi i żywności; 18 armat 3 funtowych, 1 haubicę 20 funtową, kul działowych różney wielkości 20 t. bomb i granatów 4 t. broni ręczney sztuk 4550, szabel i pistoletów tysiąc. 15 t. podków z ufnalami, mnóstwo wielkie narzędzi szanćowych, rzemieślniczych, i do laboratorium służących, prochu, innych rzeczy, żyta w magazynie 600 beczek, ięczmienia 450, owsa 500, siana pudów 1500. Biorąc miasto Helsingfors zaieliśmy cały powiat należący do niego, który składa się z okolic Tukala Astola, Borgnes, Ostersondom, Sibbo, Helsingén Tusby.

D. 19 lutego wiadomość przyszła od GL. Tuczkowa, że on d. 16 dwóma kolumnami przeszedł granicę, pierwsza ciągnęła z Parnumiaki do Rondalma, druga z Komernemi do Sulkowa. G. Buxhewden zostawiwszy w Helsingfors znaczną załogę piechoty, iazdy, artylleryi pod komendą GM. Raiewskiego, sam nagłym marszem na czele całej armii pośpieszał do Tawasthus, chcąc napaść i rozproszyć nieprzyjaciół, którzy się tu zgromadzali. Gdy zaś iak opisano, woyska Rossyiskie oręż swój roznosiły po Finlandyi Szwedzkiey rugując ze wsząd przeciwników, na granicy przedsięwzięte zostały środki zabezpieczyć i upewnić mające postęp dalszy, przez prędkie i dostateczne opatrwanie chorych i ranionych żołnierzy. Na ten koniec z rozkazu Ministra wojennego założone zostały w 3 liniach szpitale; pierwsza w Roczensalmie, Likoli, Tuginot, Neischlot na 1300 ludzi; druga w Fridrichsham, Wilmanstrand, Turie na 2 t. ludzi; trzecia w Wiborgu, i Kexholmie na 2500 ludzi. Te wszystkie szpitale, iak pokazało doniesienie GM. Szewicza, są we wszelkie potrzeby opatrzone. Rapport główny kommanderującego G. Graffa Buxhewden o korzyściach odniesionych nad Szwedami przyniósł Kammeriunker Buxhewden, który w nadgrode otrzymał stopień aktual-

nego Kammerhera; tenże gdy przyniósł pierwszy wiadomość o zajęciu miasta Lowisa, otrzymał pierścień bryllantowy z cyfrą J. J. M. żołnierzom Rossyiskim którzy walczyli pod Forsby, dać kazano po rublu srebrnym.

D. 20 Główna kwatera w Chelsing. GM. Tuczkow stanął w Nurmiarwi, straż przednia w Biokbak, podiazy do Kitiarwi i Chiskolabe zachodziły, artyllerya przeysć nie mogąc wązkami drogami, gdzie kolumna ciągnęła, w tyle zostawiona. GM. Borozdin postępując ku Tawasthus zaiął Ruszutiarwi; strzelce z 9 armatami i dragonią pomieszcili się w Tusbiu i Skawabelle. GM. Muller goniąc Szwedów porażonych przy Okerosz do Tawasthus, d. 18 wziął Koskis, gdzie miał zostać do d. 23 ażeby razem z drugimi postąpił do Tawasthus. GM. Sazonow posiłkując inne dywizye ruszył z Mentcela do Ois, posławszy część półku Newskiego muszkietyerów i strzelców z Półkownikiem Padton na zmocnienie prawego boku, gdzie naywiększą baczność mieć wypadało. Tego d. kazano idącym z Petersburga półkom Riazanskiemu i Biełozierskiemu zmocnić korpus zostawiony w Helsingfors, Piotrowskiemu iść za Wilmanstrand i stawać między Suomenemi i redutą izeiorną, dla zmocnienia 5 i 21 dywizyi, Pernawskiemu wstrzymywać się przy Angela, żeby w potrzebie mógł wspierać bok prawy albo lewy, GM. inżynierow Briskorn doniósł, że przed twierdzą Schwarzhalm zaczęto miejsce oczyszczać na batterye. Reszta później.

PARYŻ d. 15 Marca. Napoleon Imperator przysłał Senatowi następujący wyrok, który natychmiast w prawo zamieniono. Wszyscy urzędnicy koronni przyjmą tytuł Xiążęcy; synowie ich starsi tenże nosić będą, gdy oycowie dla nich ustanowią Maiorat czyniący rocznego dochodu 200 t. franków; te tytuły i Maioraty przejdą do potomków prawych i przysposobionych, pierworo-dnych płci męzkiey tylko. Urzędnicy koronni mogą dla synów starszych i młodszych stanowić Maioraty, z tytułem Hrabiów, i Baronów. Ministrowie, Senatorowie, Konsyliarze stanu Prezydentowie zgromadzenia prawodawczego, Arcybiskupi nosić będą tytuł Hrabiów. Ten tytuł pierwszy zostawią potomkom, Arcybiskupi synowcom lub siostrzanom, czyniąc oświadczenie uczynionego z ich liczby wyboru przed Arcy Kanclerzem, i stanowiąc Maiorat czyniący dochodu rocznego 30 t. franków. Prezydenci Collegiów elektoralnych departamentowych, Prezydent i Prokurator trybunału kassacyjnego, izby rachunkowey, sądów apellacyinyeh, Biskupi, Maiorowie 37 miast głównych państwa mający prawo znajdować się na koronacyi, mają tytuł Baronów, wysłużywszy w obowiązku swoim lat kilka; wszyscy mogą tytuł przelać synom, Biskupi synowcom i siostrzanom, fundując dla nich Maiorat przynoszący rocznego dochodu 15 t. franków. Osoby order legionu honorowego noszące teraz, i ci którzy tę ozdobę otrzymają, mają tytuł Kawalerów, który podać mogą potomkom, dając Maiorat rocznego dochodu czyniący 3 t. franków. Imperator zostawia sobie

moć i prawo nadawania tytułów podług upodobania Generalom, Prefektom, urzędnikom cywilnym i wojskowym, iakoteż każdemu z poddanych który znakomitą przysługę uczyni oyczyźnie; Herb dla każdego i liberya będzie w patentach przepisana. Nikomu nie wolno przywłaszczać dla siebie ani też dawać drugim tytułów od panującego nie danych.

W edykcie drugim są przepisane prawidła względem fundacyi Maioratów. Senat obydwazapisawszy nie mieszkając w praw księgę, wyznaczył deputatów Lacépède, Leleuvre X. Gdanskiego, Kardynała Fesch, Laplace, Monge, wszyscy przed tronem staneli, na którym gdy zasiadł Imperator otoczony tłumem osob w narodzie najpierwszych, Lacépède rzecz miał następującej osnowy.

Przynosiemy dziękczynienie za nową tytułów dziedzicznych ustawę, do której Senat był już przygotowany wyrokiem r. 1806; ta wieczną trwałość rokuie tyłu innym, które naród Francuzki jest winien W. J. M. O iak wielkie i zbawienne skutki okażą się tego dzieła, gdy lepiej poznamy związek onego z innemi urządzeniami całość państwa gruntującemi na potomność! gdy czas mistrz naydoskonalszy pokaże wielkość dobrodziejstwa, iakie poddaństwu dać raczyłeś. Widzę tu i uwielbiam nadgrode nową dla zasłużonych mężów stanu i urodzenia wszelkiego; nową pobudkę naśladowania wzorów świetnych; nowy obowiązek wierności, przywiązania do oyczyzny, Monarchy, iego Dynastyi; zbliżenie Francuzkich do ustaw i zwyczajów tyłu narodów zprzymierzonych i przyiaznych. Tu oycowie odbieramy nadgrode najmilszą w synach, pamiątka familii staje się słodsza; pamięć przodków świętsza; dobry rząd domowy, gospodarstwo, oszczędność, zachowanie w całości majątku bierze potężne zachęcenie, ażebyśmy potomków przez rozrzutność nie wyzuli z chlubnego zaszczytu; Pierwsze stany państwa i najsławniejsza ustawa ściśley połączone; boiażn zwrotu lennictwa obmierzłego na wieki odjęta; pamięć ustaw przeszłych zagładzona; uświetnione familie promieniem korony twoiey; początek uszlachcenia onych spółczesny chwale Napoleona W; przypadki przeszłe, zdarzenia terazniejsze, i co później nastąpi, zpoione z potęgą twoią, iak w myślach największego z poetów Homera, pierwsze ogniwo łańcucha przeznaczeń było w ręce Jowisza. Takie są i będą skutki tey ustawy, która od W. J. M. początek dziś bierze. Czas terazniejszy jest niezczem, gdy nie ma pewności na przyszłość. Monarcho W. założyłeś i gruntuiesz budowę narodu na wieki; doskonalisz, ukształtasz, zdobiesz gmach towarzyski, na którego wierzchołku tron twój iasnieie. Z wysokości tey chwały, tylo znamionami zwycięstw i tryumfów otoczony, przyiąć chciey łaskawie Senatowi wdzięczność, wierność i uszanowanie.

Kardynał Fesch dawał ślub Wice Connetablowi X. Neufchatel Marszałkowi Berthier z Elżbietą córką X. Wilhelma Bawarskiego. Napoleon za d. 4 ma wyiechać do Hiszpanii, znaczna część

gwardyi i dworu do granic uprzedziła. W Waladolid widzieć się ma z Królem Hiszpańskim; co raz więcej woysk Francuzkich do Bayonne pśpiesza. G. Baraguay w Friulu, Marmont w Dalmacyi stoią spokojnie, półki Włoskie ciągnąc mają przez Rzym do Calabryi; nie iest wiadomość urzędowa, że powiodło się naszym z Reggio wyładować w Sycylii między Catanią i Messiną. Wdzieliśmy przez Paryż powracających do oyczyzny wielu Duńskich Officyerów i maytków, którzy w portach Hiszpańskich okręta swoje zostawili. Królowa Neapolitańska ztąd do Neapolu wyiechała. Pałac Toulouse oddano bankowi Francuzkiemu, Soubise i Cardinal Ministrom skarbowym. G. Decaen z wyspy Francuzkiey przysłał małpę do człowieka naypodobniejszą Orang Outang, którą dostał z Borneo, raz tylko Stadholder Hollenderski miał takie zwierze, po niem żywego Europa nie widziała. Marszałek Moncey połowę armii swojej wysłał do Carthegeny, z drugą zastępuje Catalonią. Zewsząd przychodzą wiadomości, że na wiosnę razem zewsząd zprzymierzenie na Anglików powstaną, armie Francuzkie przejdą do Azyi i Afryki; na wyprawie Indyjskiej znaydować się ma dywizya woysk Pruskich. Angielska eskadra pod Wenecyą liczy 6 okrętów liniowych, 5 fregat; nieprzyiaciel opanował wyspę Lesina blisko Raguzy; gotuiemy się odzyskać utraconą.

UTRECHT d. 19 Marca. Król Bawarski Hollenderskiemu niedawno przysłał 5 orderów S. Huberta, z których ieden Monarcha nasz włożył na siebie, inne rozdał następcy tronu, Ministrom Brantsen, Bentinck, Six posłującemu w Petersburgu. Hollandya w 17 wieku słynęła między narodami na morzu potężnemi; upadła chcąc podźwignąć rząd napisał ustawy nowe dla flotty; pierwsza zciąga się do osob; sztab wyższy będzie oddział złożony z Marszałków, Wice Admiratów, Kontr Admiratów, Brygadyerów, Półkowników, Maiorów, Podpółkowników. Okrętami 3 piętrowemi kommanderować powinni Admiraltowie; od armat 80, 74, 68, Półkownicy; niższej rangi liniowemi Maiorowie; fregatami Podpółkownicy; przepisano razem iak wielu Officyerów każdy z nich ku pomocy mieć powinien.

Lecz nie dość było wyznaczyć kommandantów; Admiralicya pilnie zatrudnia się od lat kilku budowaniem woiennych okrętów; iak wielka ich liczba dziś znadować się może w Texel, Helvoetsluys, w departamentach Mozy, Amsterdamu, Rotterdamu, z pewnością wiedzieć nie podobno, gdyż rząd sprawuje wszystko w tajemnicy. To tylko pewna, że wczora Król Ludwik oddał Officyerom doświadczoneym kommandę liniowych Królewsko Hollenderskiego. Następcy tronu, Chatham, Brabancyi, Zoutman, handel Rotterdamu. Ztąd widziemy że na statkach nam nie zbywa; w dostarczeniu maytków doskonałych równą trudność mieć będziemy, iaka iest u Hiszpanów i Francuzów, pozbawieni zarówno z Mocarstwami zprzymierzonymi kupieckiej żeglugi od lat kilku. Z Paryża doniesiono, że rząd Francuzki w potrzebie

która być ma już bardzo bliską, postanowił wezwąć do służby koronnej i na flottach narodowych umieścić wszystkich Officerów i maytków dziś znajdujących się na statkach korsarskich, którzy nieustannie krążąc po morzu nabyli wiele doświadczeniem doskonałości.

WIEDEN d. 23 Marca. Bankocetler 1800 wydane według nowej ustawy miały wynieść z cyrkulacji w miesiącu terazn. które znaczą 25 i 100 zł. ryń. dziś pozwala Cesarz zamieniać na nowe do czerwca tylko; bankocetle r. 1800 na 10 i 500 zł. ryń. miały ustawać w lipcu; pozwolono zamieniać i te w kassach na nowe do października. Umarł w stolicy naszej Graff Hardegg aktualny tajny konsyliarz Kawaler złotego runa i S. Leopolda, W. Łowczy lat mając 67; wiek cały poświęcił usłudze publicznej. Sławny naczelnik Serwianow Czerny tu przybył. Angielska eskadra, której wódz niewiadomy, krąży między Wenecją, Aquileją, Triestem; te porty i wszystkie inne nad morzem Adryatyckim leżące obawiać się muszą ataku, przeto śpieszne przygotowania do obrony czynić zaczęto. Żaden dziś statek kupiecki nie śmie wynieść pod żagle, 15 oliwą i drugimi produktami ładownych zabrał nieprzyjaciel i do Malty odesłał.

ALTONA d. 21 Marca. Dla wielkich mrozów i lodu okrywającego nadbrzeża morskie trudna dziś jest komunikacja z Coppenhagą; przeto nie mając z tamtąd wiadomości urzędowych, musimy przestać na zbieraniu pogłosek. Według jednych Marszałek Bernadotte już przybył do stolicy Duńskiej; za wodzem część armii Francuskiej w Selandyi wylądowała. Według drugich Francuzi z Sleswiku przeszli tylko w małej części do Fionii, gdy zaś ztąd do Selandyi przechodzić myśleli, wstrzymało ich nagłe pokazanie się kilku statków Angielskich w Belcie większym. Czekamy doniesień pewniejszych; tymczasem po zapowiedzianej wojnie Szwedzkiemu Królowi, osoby i majątki poddanych jego w prowincjach Duńskich będące pod straż idą, przygotowania wojenne są nagłe, obrót półkow czynniejszy.

Do Coppenhagi skoro wiadomość przyszła o śmierci Krystyana 7, wojska i urzędy Duńskie d. 16 przysięgę wierności nowemu Królowi Fryderykowi 6 natychmiast wykonały; to samo czynią teraz poddani we wszystkich prowincjach. Oprócz Ministra Bernstorff i GL. Moltke otrzymali order Słoniowy X. Kurakin i Graf Brockdorf. Francuzi Officerowie przebiegają teraz porty nad morzem Bałtyckim i Niemieckim, zbierając statki rozmaitej wielkości, naprawiać one i opatrzyć do żeglugi zalecono; rozumiemy że posłużą do przeniesienia wojsk Marszałka Bernadotte gdzie każe potrzeba. Generał kommandujący w Hanowerze przyspieszając zburzenie ważnej twierdzy Hameln 5 t. wieśniaków do tej roboty używa.

LONDYN d. 22 Marca. Niższa izba Parlamentu dała Ministrom sumę 10 mill. 500 t. FS. na zplacenie wydanych bilietów skarbowych; równą powolność Administratorowie znajdują w Reprezentantach, gdy potrzebują pieniędzy na wojsko, flotę, artylleryą, twierdze, słowem cokolwiek zciąga się do bezpieczeństwa i obrony

narodu; podobne materje zwykły przechodzić bez wielkich trudności i uporu. Lecz w roztrząsaniu politycznych interesów zdarzają się zacięte zprzeczki. Taylor zganił przeyscie Dardanelskiej cieśniny i atak Constantinopola. Brytannia W. nazywała się dotąd przyjaciółką i opiekunką narodów od Francji zkrzywdzonych; zacięż Turków ucisnęła? Wyprawę Coppenhagską usprawiedliwiali Ministrowie; lecz gdyby nawet niesłuszną była i naganną, zwycięstwo i chwala błąd pokrywa. Z Constantinopola floty Angielskie dotąd niezwyciężone wstyd i hańbę odniosły. Mielśmy przymierze z Portą Ottomańską r. 1799 zawarte r. 1807 w styczniu odnowione; za cóż jest zerwane tak rychło? Ządał więc Taylor, ażeby warunki tych traktatów, i drugie pisma zciągające się do nieprzyjaźni zaczętej z Turkami pokazano. Pozwolili na wszystko bez trudności Ministrowie, warując jednak iż jeżeli w tych pismach znajdą się jakie, którychby objawienie szkodliwe być mogło, te zostaną w utajeniu.

Powstał Abercromby, i wezwał Ministrów, ażeby ukazali instrukcje dane Admirałowi S. Vincent, G. Rosslyn i Simcoe, gdy z flotą i wojskiem do Lisbony byli wysłani; tych wodzów raporta i rozmowy miane z Regentem Portugalskim. Odpowiedział Canning, że objawianie rozmów prywatnych, i jakie miewają Posłowie z osobami panującymi jest nierozsądne. Dawniej bywało że Angielscy w przedpokoiach stali, gdy Francuzcy do wewnętrznych pokoiów wchodzili; skarżyliśmy się o tę różnicę, i zniesioną została. Gdyby dziś Ministrowie prywatne ich rozmowy przed Parlamentem ogłaszali, z kąd łatwo do pism publicznych przejdą, ztracimy ufność; więc nie tylko Administracya pozwolić nie może na objawienie rozmów poselskich z Regentem, ale też z innymi Monarchami, iak nieraz Oppozycja żądała; rozkazy dane posłom i wodzom lądowym i morskim, ich raporta o wykonaniu woli rządowej chętnie pokazemy. Przyszło po długim sporze do zbierania głosów, i wygrali Ministrowie większością 142 przeciw 82. Takim sposobem postępując Ministrowie pozwolili na pokazanie Parlamentowi pism zciągających się do negocjacji z dworem Wiedeńskim i Mocarstwami północnymi, inne utajonemi mieć chcieli. Podczas tych sporów z pochwałą wspomniano, że G. Lord Hutchinson, który podczas kampanii Pruskiej zostawał na dworze Fryderyka 3, własnych pieniędzy wydatkował 30 t. FS. na publiczną potrzebę oyczyzny.

Zadney odmiany w osobach rządowych, przynajmniej w czasie terazniejszym, spodziewać się nie trzeba; Administracya silna jest i zgodna, Oppozycja bardzo słaba; same tylko przypadki mniej pomyslnie na wojnie mogą tę zmocnić, pierwszą obalić; co żeby się nie stało, Admiralicya po wszystkich portach Królestwa maytków zgromadza, buduje i uzbraja flotę, a tajemne wyprawy naydoświadczeńszym Officerom powierza, dotąd jeszcze żadna z nich nie wyszła pod żagle; bliska jednak zapewne jest chwila, w której czynnemi być muszą Anglicy, jeżeli zdarzeniem bardziej pożądanem niż podobnem nie pocieszy narodów pokoy.